

Polityka azylowa UE

Zarówno Unia Europejska, jak i jej państwa członkowskie wzmacniają działania na rzecz stworzenia skutecznej, bezpiecznej i opartej na zasadach humanitaryzmu polityki migracyjnej i azylowej.

Rada UE określa konkretne sposoby realizacji tych założeń, nadaje mandaty do prowadzenia negocjacji z krajami trzecimi, a także przyjmuje akty prawne i ustala szczegółowe programy działań. W ostatnich latach zarówno Rada UE, jak i Rada Europejska wypracowały zdecydowane środki reagowania na rosnącą presję migracyjną.

Unia Europejska dąży do ujednolicenia zasad dotyczących azylu, ochrony uzupełniającej oraz ochrony czasowej, tak aby każda osoba potrzebująca ochrony międzynarodowej mogła otrzymać odpowiedni status. Kluczowym elementem jest zasada *non-refoulement*, czyli zakaz odsyłania osób do państw, gdzie mogłoby im grozić prześladowanie.

Podstawy prawne polityki azylowej UE wynikają z Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz Karty praw podstawowych UE, a także z międzynarodowej Konwencji genewskiej z 1951 r. i jej protokołu z 1967 r. Uchodźcą jest osoba, która z obawy przed prześladowaniem musiała opuścić swój kraj i nie może lub nie chce korzystać z jego ochrony. Podobny status mogą otrzymać osoby bezpaństwowe znajdujące się w podobnej sytuacji.

Tworzenie wspólnego europejskiego systemu azylowego rozpoczęło się w 1999 r. i przebiegało etapami. W pierwszej fazie (1999–2004) wprowadzono m.in. mechanizm ustalania państwa odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku oraz bazę danych **Eurodac**, a także określono minimalne standardy dotyczące przyjmowania osób ubiegających się o azyl i procedur azylowych. Druga faza (2009–2013) skupiła się na ujednoliceniu procedur i statusu ochrony, a nowe przepisy zaczęły obowiązywać w 2013 r., w momencie nasilonego kryzysu migracyjnego w Europie.

W odpowiedzi na rosnącą liczbę uchodźców, w 2015 r. Komisja Europejska zaproponowała szereg działań doraźnych i reform, m.in. wprowadzenie **hotspotów** – punktów rejestracji migrantów. W 2024 r. przyjęto nowy **pakt o migracji i azylu**, którego celem jest sprawiedliwy

podział odpowiedzialności między państwami członkowskimi, usprawnienie procedur azylowych oraz ograniczenie nielegalnych przepływów migracyjnych.

Finansowanie polityki azylowej odbywa się głównie z Funduszu Azylu, Migracji i Integracji (FAMI), który w kolejnych latach był stopniowo zwiększany. Ważną rolę pełni również **Agencja UE ds. Azylu**, która od 2022 r. wspiera państwa członkowskie w stosowaniu procedur azylowych i ujednolicaniu ocen wniosków.

Szczególnym przykładem działań UE jest uruchomienie w 2022 r. **ochrony tymczasowej dla uchodźców z Ukrainy**. Mechanizm ten pozwala osobom uciekającym przed wojną na szybki dostęp do pobytu w UE, opieki zdrowotnej, edukacji, zakwaterowania i rynku pracy. Ochrona tymczasowa obowiązuje do marca 2026 r., a osoby nią objęte mogą także ubiegać się o status uchodźcy lub inne formy ochrony.

Pakt o migracji i azylu to nowy pakiet regulacji, których celem jest uporządkowanie kwestii migracyjnych oraz stworzenie wspólnego systemu azylowego na poziomie Unii Europejskiej. Ma on zapewnić skuteczne działania UE, przy jednoczesnym poszanowaniu europejskich wartości.

Rozwiązania zawarte w pakcie opierają się na dotychczasowych propozycjach reform w obszarze migracji, ale jednocześnie je modyfikują i rozwijają. Pakt wprowadza spójne i całościowe podejście, łącząc kluczowe polityki UE dotyczące migracji, azylu, ochrony granic oraz integracji. Przepisy te są stanowcze, a zarazem sprawiedliwe – mają usprawnić zarządzanie migracją w dłuższej perspektywie, dając państwom członkowskim większą elastyczność w reagowaniu na konkretne wyzwania oraz zapewniając odpowiednie mechanizmy ochrony dla osób wymagających wsparcia.

Akty ustawodawcze, które wchodzi w skład pakietu, dotyczą następujących kwestii:

→ Nowe rozporządzenie o zarządzaniu azylem i migracją

→ Reakcja na kryzysy migracyjne i sytuacje spowodowane siłą wyższą

→ Unowocześnienie unijnej bazy odcisków palców (Eurodac)

→ Nowa Agencja UE ds. Azylu

→ Nowe rozporządzenie o kontroli przesiewowej

→ Wspólna procedura azylowa

→ Jednolite przepisy o wnioskach azylowych

→ Lepsze warunki przyjmowania

→ Nowe unijne ramy przesiedleń

Nowe regulacje zostały przyjęte wiosną 2024 roku: 10 kwietnia poparł je Parlament Europejski, a 14 maja zatwierdziła Rada UE. Dzięki nim Unia zyskała narzędzia umożliwiające

zdecydowane i innowacyjne reagowanie na złożone wyzwania migracyjne. Pakt wzmacnia ochronę granic zewnętrznych UE, gwarantuje poszanowanie praw osób migrujących oraz opiera się na zasadzie solidarności między państwami członkowskimi.

W grudniu 2025 r. Rada osiągnęła porozumienie polityczne w sprawie rocznej puli solidarnościowej na 2026 rok, która zapewni wsparcie państwom członkowskim znajdującym się pod największą presją migracyjną.

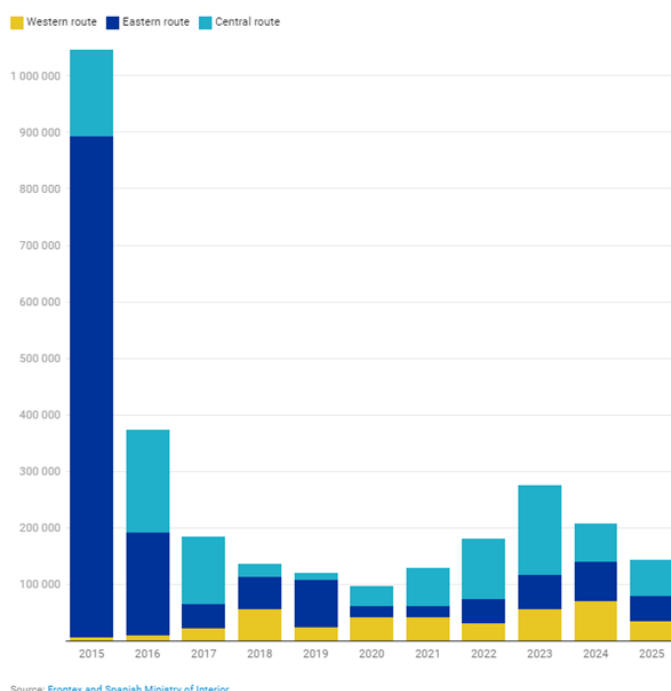
18 grudnia 2025 r. negocjatorzy Rady i Parlamentu Europejskiego uzgodnili wstępnie nowelizację przepisów dotyczących koncepcji bezpiecznego kraju trzeciego, rozszerzając okoliczności, w których wniosek azylowy można uznać za niedopuszczalny.

Negocjatorzy wypracowali też pierwszy ogólnounijny wykaz bezpiecznych krajów pochodzenia, który pozwoli szybciej rozpatrywać wnioski osób, które prawdopodobnie nie otrzymają ochrony w UE, usprawniając i przyspieszając procedury azylowe.

Od roku 2015, na który przypadło apogeum kryzysu migracyjnego, nieuregulowana migracja do UE znacznie zmalała.

W 2025 r. odnotowano na razie 41 875 przybyłych o nieuregulowanym statusie. W podziale na szlaki migracyjne liczby przedstawiają się następująco:

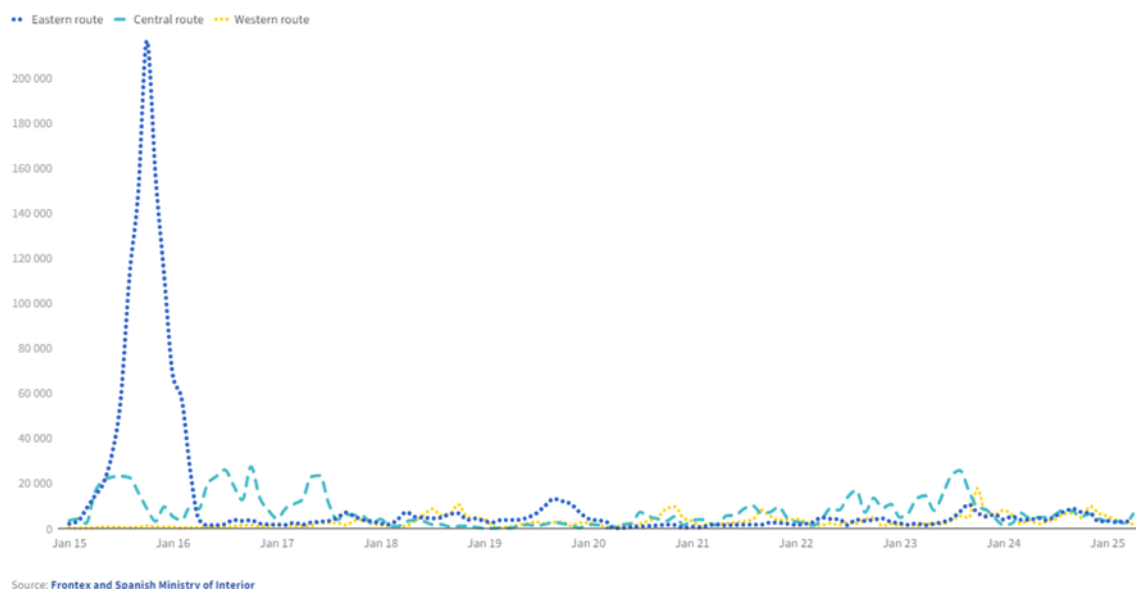
- szlak środkowy: 15 718 przybyłych
- szlak wschodni: 12 228 przybyłych
- szlaki zachodnie: 13 929 przybyłych.

41 875
przybyłych w 2025

W kwietniu 2025 r. odnotowano 10 861 nowych przybyszy o nieuregulowanym statusie. W podziale na szlaki migracyjne liczby przedstawiają się następująco:

- szlak środkowy: 6 476 przybyłych
- szlak wschodni: 2 454 przybyłych
- szlaki zachodnie: 1 931 przybyłych.

Migranci i uchodźcy próbują dostać się do Europy przede wszystkim trzema głównymi szlakami migracyjnymi, a także tymczasowo – od rozpoczęcia przez Rosję agresji wojskowej w lutym 2022 r. – szlakiem z Ukrainy.

Po rosyjskiej agresji na Ukrainę miliony osób znalazły schronienie w państwach UE oraz w Mołdawii. Unia Europejska okazała pełną solidarność z Ukrainą, zapewniając jej skoordynowane wsparcie polityczne, finansowe, humanitarne, wojskowe i dyplomatyczne.

UE szybko wdrożyła konkretne rozwiązania pomocowe, w tym mechanizm tymczasowej ochrony dla uchodźców z Ukrainy, pomoc humanitarną, wsparcie finansowe dla państw przyjmujących uchodźców oraz działania wzmacniające ochronę granic. Tymczasowa ochrona, uruchomiona w marcu 2022 r. i przedłużona do marca 2027 r., umożliwia objęcie zbiorową ochroną ok. 4,4 mln osób i odciąża krajowe systemy azylowe.

Z rozwiązania tego mogą korzystać m.in. obywatele Ukrainy, osoby objęte w Ukrainie ochroną międzynarodową oraz cudzoziemcy, którzy nie mogą bezpiecznie wrócić do swoich krajów. Wszystkim osobom uciekającym przed wojną umożliwiono wjazd na terytorium UE.

Jakie prawa daje tymczasowa ochrona?

prawo pobytu i dostęp do
zakwaterowania

dostęp do rynku pracy

ochrona socjalna i pomoc medyczna

Dzieci i nastolatki bez opieki:

opieka prawna

dostęp do edukacji

pomoc medyczna

Unia Europejska uruchomiła przepisy umożliwiające szybkie odblokowanie środków finansowych na pomoc osobom uciekającym przed wojną w Ukrainie. Dzięki temu państwa członkowskie mogą skuteczniej zaspokajać potrzeby uchodźców w zakresie zakwaterowania, edukacji i opieki zdrowotnej.

UE dopuściła elastyczniejsze korzystanie z funduszy spójności, m.in. poprzez łatwiejsze przesuwanie środków, pełne finansowanie projektów z budżetu UE oraz wypłatę zaliczek. Łącznie przeznaczono ok. 17 mld euro na pilne wsparcie uchodźców, w tym środki z polityki spójności i programu REACT-EU. Fundusze te wzmacniają pomoc lokalną oraz działania osób i instytucji pracujących bezpośrednio z uchodźcami.

Źródła:

https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/pact-migration-and-asylum_pl

<https://www.consilium.europa.eu/pl/policies/eu-migration-policy/#0>

<https://www.consilium.europa.eu/pl/policies/refugee-inflow-from-ukraine/>

Przygotował:

EUROPE DIRECT Poznań

przy Wielkopolskiej Izbie Rzemieślniczej w Poznaniu

al. Niepodległości 2, 61-874 Poznań

tel. 61 8521670, e-mail: europedirect-poznan@irpoznan.com.pl, www.europe-direct.poznan.pl

Współfinansowane przez
Unię Europejską